

GÖRSEL SÖZLÜKLER VE KELİME AĞLARI*

Dr. Servet KARÇIĞA

Murat Hüdavendigar Üniversitesi (servet.karciga@mhu.edu.tr)

Özet

Ana dil ve yabancı dil eğitiminde kullanılan önemli kaynaklardan biri de sözlüklerdir. Bir milletin kültür hafızası olan sözlükler amaçlarına, hazırlanış yöntemlerine ve niteliklerine göre tasnif edilir. Bu çalışmada, öncelikle Türk dilinde gerçek anlamda örneği olmayan görsel sözlüklerin ve kelime ağlarının terimsel anlamları ve özellikleri etraflıca açıklanacaktır. Sonra görsel sözlüklerin ve kelime ağlarının Türkçenin öğretilmesinde ne gibi bir öneme sahip olduğu hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, Görsel Sözlük, Kelime Ağı, Kavram Alanı Sözlüğü, Türkçenin Öğretimi.

VISUAL DICTIONARY AND WORD NETS

Abstract

One of the major sources used in foreign language education and mother tongue is dictionaries. Dictionaries, a nation's cultural memory, are classified according to their purpose, preparation methods and qualities. In this study, primarily, terminological meanings and features of visual dictionaries and word nets, examples of which do not exist in Turkish Language in real terms, will be described in detail. Then, information about how visual dictionaries and word nets are important in the teaching of Turkish will be given.

Keywords: Dictionary, Visual Dictionary, Word Net, Conceptual Field Glossary, Teaching of Turkish.

Giriş

Bir dilin ana dili ve yabancı dil olarak öğretilmesinde bir nesne, durum veya olayla ilgili kelimelerin ve kavramların tanımsal ve anlamsal özellikleri ayırt edilmeden bunların aynı şeymiş gibi anlatılması veya öğretilmesi dil eğitiminde yapılan yanlışlıklardan biridir. Genel anlamda kavram; bir düşüncenin, nesnenin, durumun veya olayın ortak özelliklerinin algılama, tanıma, ayırt etme, genelleme gibi süreçlerden geçerek insan zihninde genel bir ad altında toplanması, kümelenmesidir. Kelime ise harf veya harflerin bir araya gelerek oluşturduğu anlamlı ses veya ses topluluğunun adıdır. Bu tanımlardan hareketle kavramın ve

* Bu çalışma "I. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Konferansı - İnsan ve Toplum Bilimleri (IBAD-2016) sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

kelimenin aynı olmadığı anlaşılmalı; kavramın kelimenin üzerinde bir değer olduğu açıkça görülmektedir. Türkçede susuzluk kelimesi varken bu kelimenin zıt anlamını ifade edecek bir kelimenin olmaması bu duruma örnek gösterilebilir. Çünkü seslere dökülemeyen bu durum hâli kavram olarak zihnimizde var olduğu için bir insan susmadığı zaman su içmemektedir. Bu örnekten hareketle burada dil eğitiminde kelime ve kavramın nasıl ve hangi yöntemlerle öğretileceği sorusu akla gelebilir. Kalıcı öğrenme için özellikle de yabancı dil eğitiminde kelimelerin kavramlara bağlı öğretilmesi gerekmektedir. Çünkü kelimenin kalıcı öğretilmesinde bütüncül bir nazar çok önemlidir. Genel bir tasavvur içinde neden-sonuç ilişkisiyle öğrenilen her bir kelime uzun süreli bellekte daha kalıcı olmaktadır. Kelimelerin kavramlara bağlı öğretilmesinde kullanılan etkili yöntemlerden biri de bir dil alanı kuramı olan kavram alanı kuramıdır. Eş anlamlı, yakın anlamlı ve birbiriyle ilişkili kelimelerin oluşturduğu bu alan kuramında bir kelimenin öğretilmesinde kullanılan alt yöntem ve teknikler vardır. Bu yöntem ve tekniklerin başında görsel sözlükler, kelime ağları, kavram alanı sözlükleri (tematik sözlükler) ve kavram haritaları gelir. Türkçenin öğretilmesinde bu yöntem ve tekniklerin yeteri düzeyde kullanılmaması, bir kavramla ilgili kelimelerin öğretilmesinde farklı güçlüklerin yaşanmasına neden olmaktadır. Kavram alanından bağımsız öğretilen her bir kelime belirsizliğe mahkûmdur. Ayrıca kavram alanına bağlı oluşturulan görsel sözlükler ve kelime ağları o dili konuşan insanların o kavrama bakışıyla ilgili önemli ipuçları vermektedir. Kültür özellikleri göz önünde bulundurularak öğrenilen bir dilin daha etkin kullanılacağı da aşîkârdır. Bu nedenle, özellikle de yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan sözlüklerde görsel sözlüklere ve kelime ağlarına yer verilmelidir.

1. Görsel Sözlükler

Söz varlığıyla bir dilin düşünce ve kültür zenginliğini ortaya koyan, geçmişle gelecek arasında kültürel bir bağ oluşturan sözlükler, bir milletin yaşayan ya da yaşatılan belleği görünümündedir. Bu özelliğiyle sözlükler dil edinimi ve öğretimi açısından önemli kaynaklardır. *Türkçe Sözlük'te* sözlük, “Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerde karşılıklarını veren eser, lügat” (TDK 2011: 2115) olarak tanımlanmaktadır. İlhan’a göre ise sözlük, “Bir veya birden fazla dilin kelimelerinin bütünü veya bir bölümünü, genel amaçlı veya özel amaçlı olarak içeren, anlam, açıklama ve örnekleriyle ortaya koyan ve daha çok alfabetik olarak düzenlenmiş eserlerin genel adıdır.” (İlhan 2007: 15). Tanımlardan da anlaşıldığı üzere sözlüğün hazırlanış amacına, biçimine ve yöntemine göre çeşitleri vardır. Konuyu ön planda tutan Kocaman’a (1998: 111) göre sözlük çeşitleri şunlardır:

- a) Betimlemeli/kuralcı sözlükler
- b) Eşzamanlı/artzamanlı sözlükler
- c) Genel/teknik sözlükler
- d) Genel kullanım/öğrenim amaçlı sözlükler

e) Tek dilli/iki ya da çok dilli sözlükler

Aksan (2009: 76) ise sözlükleri kaynaklar, hazırlanış amaçları ve taşıdıkları nitelikler bakımından üç gruba ayırır ve bu üç guruptaki sözlüklerin kapsamlı bir tasnifi yapar:

1. Bir ya da bir den çok dilin söz varlığını işleme bakımından:
 - a) Tek dilli sözlükler
 - b) Çok dilli sözlükler
2. Abece sırasının temel alınıp alınmamasına göre:
 - a) Abecesel sözlükler
 - b) Kavram (ya da kavram alanı) sözlükleri
3. Ele alınan söz varlığının niteliğine göre:
 - a) Genel sözlükler (ortak dil, yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler)
 - b) Lehçebilim sözlükleri
 - c) Eşanlımlı, aşadlı, tersanlımlı öğeler sözlükleri
 - d) Tarihsel sözlükler
 - e) Kökenbilgisi sözlükleri
 - f) Uzmanlık alanı sözlükleri (terim sözlükleri)
 - g) Argo sözlükler
 - h) Deyim ve atasözü sözlükleri
 - i) Anlambilim sözlükleri
 - j) Sanatçı ve metin sözlükleri
 - k) Yanlış yerleşmiş öge sözlükleri
 - l) Tersine sözlükler ve başka sözlük türleri

Sözlük, sözlükçülük alanında çalışmaları bulunan İlhan, sözlükleri işledikleri ürünler, malzemenin kaydedildiği ortam ve yazılış biçimleri açısından üç temel noktada sınıflandırır:

1. İşledikleri ürünler açısından sözlükler
 - a) Yazı dili sözlükleri
 - b) Ağız sözlükleri
2. Malzemenin kaydedildiği ortam açısından
 - a) Basılı/kitabî sözlükler
 - b) Elektronik sözlükler
3. İşledikleri ürünler açısından sözlükler
 - a) Manzum sözlükler
 - b) Mensur sözlükler (İlhan 2009: 538)

Türkiye’de son zamanlarda sözlük bilimi (sözlükçülük) çalışmalarında nicelik olarak artış görülse Boz’a göre “Sözlükbilimi alanı Türkiye’de henüz emekleme evresindedir. Divanu Lügâti’t-Türk’ten beri devam edegelen uygulamalı sözlükbilimi (sözlükçülük) alanında yüzyılları aşan bir tecrübe varsa da özellikle elektronik sözlüklerin revaç bulduğu son yirmi yılda istenilen seviyeye ulaşabilmiş

değildir.” (Boz 2016: sy). Boz’un da dile getirdiği gibi günümüz dünyasında elektronik sözlükler çok revaçtadır. Batı ülkelerinin daha ağırlık verdiği elektronik sözlük çeşitlerinde görsel sözlükler dikkat çekmektedir. Görme duyusuyla ilgili olan bu sözlüklerin çoğunda kelimenin telaffuzu işitsel olarak da verilmektedir. Türkiye’de maalesef akademik anlamda böyle bir sözlük yoktur. Türkiye’de daha çok ilkökul çocuklarına hitap eden ve belli kavramlar etrafında şekillenen küçük olarak adlandırabileceğimiz sözlükler vardır. Bu sözlükler için görselden daha çok resimli tabiri kullanılmaktadır. Bu sözlüklerin çoğu elektronik ortamdan ziyade matbu haldedir. Resimli sözlük olarak adlandırılan bu sözlükler genelde alfabetik (abecesel) hazırlanmıştır. Bu sözlüklerde yer alan kelimelerin çok az bir kısmının resmi vardır. Genelde her sayfada bir ya da iki resim bulunan bu sözlükler hazırlanış amacına hizmet etmemektedir. Son zamanlarda teknik alanlarla ilgili matbu görsel sözlüklerin sayısında artış gözlenmektedir. Dil eğitiminden daha çok eğitimde *gösterip yaptırma* öğretim tekniğine göre hazırlanan bu sözlüklerde amaç okuyucuya kılavuzluk etmektir.

Batı ülkelerine ait görsel sözlüklerin çoğu elektronik ortamda bulunmaktadır. Bu sözlüklerin çoğu kavram alanı kuramına göre hazırlanmıştır. Kavramlar zihinde gruplanırken, genellenirken, farklı özellikleriyle diğer kavramlardan ayrılırken ve tanımlanırken kendi içinde yatay ve dikey bir alan oluşturur. Dil biliminde bu alana kavram alanı denir. Kavram alanı, o kavrama yakın, komşu kelimelerle kendisini oluşturan alt anlamlı kelimelerin toplamından oluşur (Karçığa 2015: 2516). Kavram alanı terimi yerine kelime alanı terimini kullanan Filizok’a göre Aynı gerçeklik alanını ifade eden kelime kümesine kelime alanı (champ lexical) denir. Eş anlamlı kelimeler, aynı kelime ailesine, aynı alana ait kelimeler, aynı kavramı ifade eden kelimeler ortak birer noktaya sahiptir ve bundan dolayı birer kelime alanı oluştururlar.” (Filizok 2005). Kavram ve anlam alanı terimiyle sözlüksel alanı özdeş biçimde kullananların olduğuna dikkat çeken Vardar’a göre ise sözlüksel alan, “Aynı gerçeklik düzlemini belirten sözlüksel birimlerin oluşturduğu yapısal düzendir. Sözlüksel alan kavramı, yapısal dilbilimin bir ürünüdür ve dilin öbür kesimlerinde olduğu gibi sözlüksel boyutunda da rastgele bir sıralanış yerine, çeşitli gerçek kesimleriyle ilgili olarak bağıntısal bir düzenleniş bulunduğu varsayıma dayanır.” (Vardar 2007: 185). Aslında Vardar’ın sözlüksel alan olarak nitelediği terimin karşılığı kavram alanı sözlükleridir. Kavram alanı sözlüğü sözcükleri yansıttıkları kavramlar ve ait oldukları kavram alanları bakımından sınıflayan, tanımlayan ve açıklayan sözlüklerdir (Hengirmen 1999: 246).

Kavram alanı kuramına göre hazırlanan görsel sözlüklerde genelde iki yöntem yaygındır. Bu sözlüklerde kavramlar ya alt anlamlılık kuramına ya da kelime ağları yöntemine (ilişkisel) göre verilir. “Alt anlamlılıkta genelden özele doğru bir sıralama takip edilir. Bu sıralamada içerleme veya hiyerarşi bulunur. Böylece bir kavrama ait alt anlamlı kelimeler sistematik bir şekilde incelenmiş olunur.” (Karçığa 2015: 13).

Şekil 1: Alt anlamlılık yöntemine göre görsel sözlükler (www.infovisual.info)

Alt anlamlılık kuramına göre oluşturan görsel sözlüklerde öğrenme sistematik bir şekilde olur. Çünkü “Görseller öğrenmenin somutlaştırılmasında oldukça etkilidir. Ülkemizde çok yaygın olmasa bile özellikle alt yaş gruplarına yönelik hazırlanan sözlüklerde resimler etkili ve kalıcı öğrenme nesnelere dir. Terim sözlükleri, mesleki sözlükler resim bakımından zengin olmalıdır. Tanınmayan bir bitkinin, hayvanın veya bir nesnenin, teknolojik araç ve gereçlerin, renklerin öğretilmesinde resimler zorunlu olarak ihtiyaç duyulan öğrenme nesnelere dir.” (Karadüz 2009: 646) Bu nedenle bu sözlüklerin özellikle ilköğretim ve ortaöğretim kurumları başta olmak üzere örgün ve yaygın eğitimin hemen her kademesinde kişilerin bilişsel özelliklerinde göre hazırlanması gerekmektedir. Bu sözlükler yabancı dil öğrenme de etkin kullanılan ve öğrenmeyi kolaylaştıran sözlüklerdir.

2. Kelime Ağları

Kelime ağları; metin bilimi, eğitim bilimi ve sözlük biliminin alanına giren bir öğretim modelidir. Kavramları görsel ve ilişkisel yönleriyle öğreten bu öğretim modelinde amaç anlamlı ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesidir.

2.1. Metin Biliminde Kelime Ağları

Dil bilgisi ve dil bilimi terimleri sözlüğünde metin bilimi, “Dili cümlelerarası bağlantıları temel alarak inceleyen, dil kullanımını metin üretme olarak gören, metinleri bir bütünlük içinde ele alan dilbilim dalı” (Hengirmen 1999: 276) olarak tanımlanır. Cümlelerden oluşan metinleri inceleme yöntemleri vardır. Bu yöntemlerden biri de kelime ağı yöntemidir. Akşehirli’ye göre metin çözümleme yönteminde kullanılan kelime ağının özellikleri şunlardır:

“Bazı kaynaklarda kelime ağı (réseaux lexicaux) ile kelime alanı (champs lexical) kavramı özdeş kullanılsa da bu ikisi arasında bir fark vardır: Kelime alanı, söz konusu kelimelerin temel anlamına (denotation) dayanır. Yukarıda örnek olarak verdiğimiz “savaş” kavramına ait kelime alanlarının üçü de, kelimelerin temel anlamı ile oluşmuştur. Buna mukabil, eğer kelimelerin yan anlamları ya da

çağrışımları (connotation) bir birlik oluşturuyorsa buna “kelime ağı” (réseaux lexicaux) denilmektedir. Kelime alanı, kelimelerin temel anlamına dayandığından metnin “anlamını tespit etmemizi, kelime ağı ise yan anlamlara ve çağrışımlara dayandığından metnin “YORUM ”unu yapmamızı sağlar. Kelime ağlarını tespit etmek, yazarın amacı ve duyguları hakkında bir fikir verir.” (Akşehirli, ty: 2)

Örnek vermek gerekirse Yahya Kemal’in *Sessiz Gemi* şiirinde *demir almak*, *meçhul*, *gemi*, *liman*, *seyahat*, *matem*, *sefer* gibi kelimeler metinde bir ağ oluşturur.

Sessiz Gemi

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,

Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;

Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,

Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.

Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!

Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu!

Dünyada sevilmiş ve seven nafîle bekler;

Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.

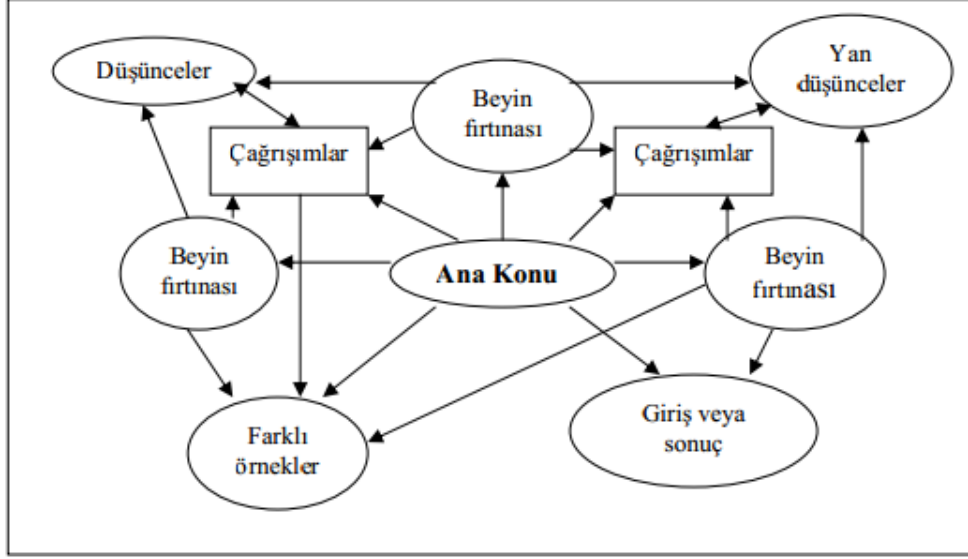
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,

Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden. (Beyatlı, 2003: 59)

Yukarıda şiirde görüldüğü üzere demir almak, meçhul, gemi, liman, seyahat, matem, sefer kelimeleri ölümü çağrıştıracak şekilde mecaz anlamda kullanılmıştır.

2.2. Eğitim Biliminde Kelime Ağları

Eğitim biliminde kelime ağları yöntemi yaratıcı ve çağrışımsal düşünceleri açığa çıkarmak için kullanılır ve bu özelliğiyle yoruma açık olduğu için metin bilimindeki kelime ağlarına benzer. Küme, salkım, demet anlamlarına gelen İngilizce cluster kelimesinden dilimize kelime ağları olarak geçen bu yöntemin temeli beyin araştırmaları alanında yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara dayanır. (Tekşan, 2001: 90) Kelime ağı oluşturmaya, her zaman boş bir kâğıda yazılıp, etrafı çevrelenen bir çekirdek kavramla başlanır. Bu çekirdeğin etrafına, konuyla ilgili akla gelen çağrışımların, akışı izlenir. Birden bire oluşan düşünceler hemen yazılır. Bu düşüncelerin her biri bir çerçeve içine alınır. Her yeni sözcük ya da deyim daha önceki çembere bir okla ya da çizgiyle bağlanır (Anılan 2005,40).

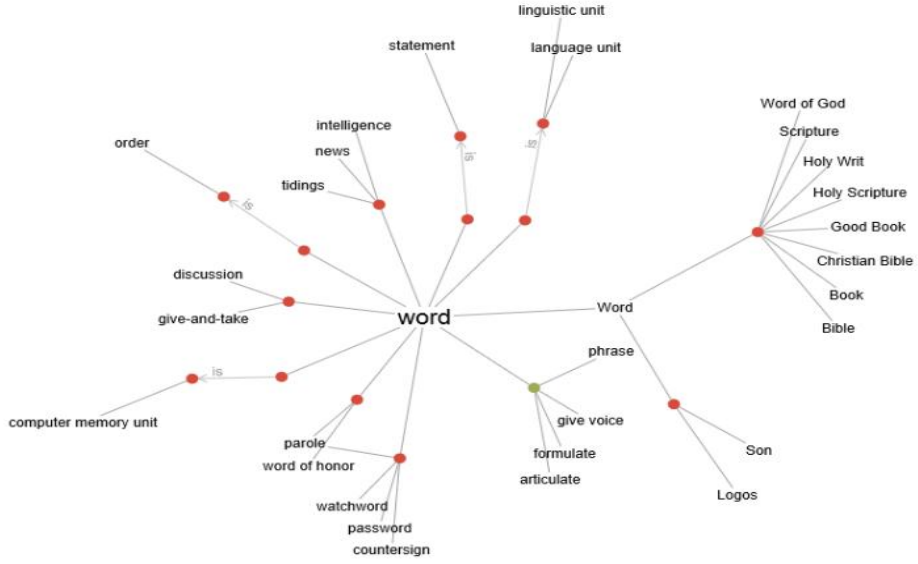

Şekil 2: Anılan'a göre kelime ağları oluşturma süreci (s. 42)

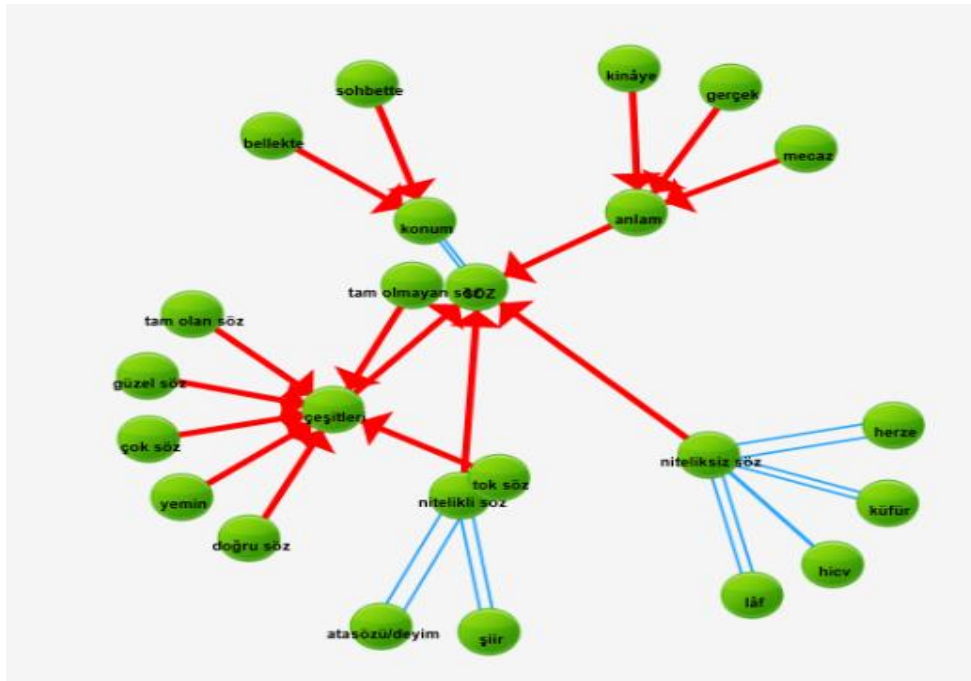
Eğitim Biliminde kullanılan kelime ağı yöntemiyle öğrencilerin hem bir kavrama bakış açısı hem de o kavramla ilgili söz dağarcığı öğrenilmiş olunur. Bu söz dağarcığında kelimeler hem gerçek hem de mecaz ve çağrışımsal anlamıyla kullanılabilir.

2.3. Sözlük Biliminde Kelime Ağları

Daha çok elektronik ortamda kavram alanı kuramına göre hazırlanan ve kavrama bağlı kelimeler arasındaki ilgiyi ağlarla gösteren görsel sözlük çeşidine kelime ağları denilmektedir. Bu sözlükler hem kelimenin anlamını hem de bu kelimenin dâhil olduğu kavramdaki diğer kelimelerle olan ilgisini ortaya koyması açısından önemlidir. Sözlük biliminde kullanılan kelime ağları metin bilimi ve eğitim biliminin aksine temel anlamlardan hareket eder. Bu nedenle bu sözlükler dil eğitiminde ayrı bir öneme sahiptir. Bir milletin bir kavrama bakış açısı o dilde o kavrama bağlı kullandığı kelimelerle doğrudan orantılıdır. Kelime ağları yöntemiyle hazırlanmış görsel sözlükler bu orantıyı en iyi yansıtan sözlüklerden biridir. Örneğin, Türkçede akrabalık kavramıyla ilgili kelimelerin sayısı Batı dillerine göre oldukça fazladır. Aynı şekilde Eskimolarda kar, Araplarda deveyle ilgili kelimelerin sayısı diğer dillere göre fazladır. Coğrafik şartlara, tarihe ve kültüre bağlı kavramların ilgili kelimelerini göstermede görsel sözlükler oldukça etkilidir. Aşağıda şekil 3 ve 4'te İngilizce ve Türkçe hazırlanan söz kavramında kültürün etkisini görmek mümkündür.

Şekil 3: Söz kavramının İngilizcesi (www.wordvis.com)

Şekil 4: söz kavramı (www.gorselsozluk.net)

Kelime ağı ve kavram alanı kuramı yöntemine göre hazırlanmış sözlükler bir milletin o dile bağlı kültürünü ve dünya görüşünü de yansıttığı için dil eğitiminde kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağlamaktadır. Bu sözlüklerin erişim kolaylığı kişilere

zamandan tasarruf sağlaması, ekonomik ve kullanılışlı olması diğer önemli avantajlarıdır.

Sonuç ve Öneriler

Dil eğitimi ve öğretiminde birincil derecede önemli kaynaklardan biri olan sözlükler amaçlarına, hazırlanış yöntemlerine ve kaydedildikleri ortamlara göre tasnif edilmektedir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak internet tabanlı sözlüklerin sayısında artış görülmektedir. Bu sözlüklerin artışında matbu sözlüklerin internet ortamına aktarılması ve sosyal medya sözlükçülüğü etkili olmuştur. Elektronik sözlüklerin işlevleri sadece kelimenin anlamını vermekten ibaret değildir. Türk dilinde örneği olmayan ve Batı dillerinde hızla yaygınlaşan görsel sözlüklerin sayesinde kelimeler dâhil olduğu kavram grubunda verilmektedir. Kavram alanı kuramına bağlı alt anlamlılık ve kelime ağı yöntemine göre hazırlanan bu sözlüklerde kavramlar o dile ait kültür içinde öğrenilmektedir. Böylece hem görselliğin ve işitimsel imgelerin ön planda olduğu hem de bir milletin dünya görüşüne yansıtan kavramların uhdesindeki kelimelerin ilişkisel yöntemlerle ortaya konulduğu bu sözlüklerle kalıcı ve anlamlı öğrenmenin yolu açılmaktadır. Mekân ve zaman konusunda da kişilere özgürlük ve kolaylık sağlayan bu tür sözlükler sayesinde dil eğitimi hem sürekli hem de zevkli hâle gelmektedir. Bu ve benzeri nedenlerle bir an önce Türk dilinin kavram alanı kuramına göre görsel sözlüklerinin hazırlanması temennimizdir.

Kaynakça

- AKALIN, Şükrü vd., (2011), *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2009), *Her Yönüyle Dil*, III. Cilt, TDK Yayınları, Ankara.
- AKŞEHİRLİ, SONER (ty) “Kelime alanları ve Kelime Ağları”, <http://www.ege-edebiyat.org/docs/459.pdf>, 27.06.2016.
- ANILAN, Hüseyin (2005), “Yazılı Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesinde Kelime Ağı Oluşturma Yönteminin Etkililiği”, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, yayınlanmamış doktora tezi, Eskişehir.
- BEYATLI, Yahya Kemal (2003), *Kendi Gökkubbemiz*, 2. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- BOZ, Erdoğan (2006), “Duyuru ve Davet Metni” <https://sozluksempozyumu.ogu.edu.tr/>, 29.06.2016
- FİLİZOK, Rıza (2005), “Metin Analizi Açısından Kelimeler”, <http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=156>, 09.11.2005.
- HENGİRMEN, Mehmet (1999), *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimler Sözlüğü*, Engin Yayınları, Ankara.
- İLHAN, Nadir (2007), *Geçmişten Günümüze Sözlükçülük Geleneği ve Türk Dili Sözlükleri*, Manas Yayıncılık, Elazığ.

- İLHAN, Nadir (2009), “Sözlük Hazırlama İlkeleri, Çeşitleri ve Özellikleri”, *Turkish Studies*, Volume 4/4 Summer, s. 534-555.
- KARADÜZ, Adnan (2009), “Sözlük, Sözcük Anlamı ve Öğrenme üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 4/4 Summer, p. 636-550
- KARÇIĞA, Servet (2014) “Dil Eğitiminde ve öğretiminde Kavram Alanı Sözlüklerinin Önemi” *International Journal of Languages' Education and Teaching*, ISSN: 2198 – 4999, Mannheim – Germany UDES, p. 2514-2524.
- KARÇIĞA, Servet (2016) “Dede Korkut Kitabı’nda Hayvanla İlgili Kelimelerin Tasnifi” *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(1), s. 12-33.
- KOCAMAN, Ahmet (1998), “Dilbilim, Sözlük, Sözlükçülük”, *Kebikeç*, Sayı 6. Ankara, s. 111-114.
- TEKŞAN, Keziban (2001), “Yazılı Anlatım Geliştirmede Ön Hazırlığın Etkisi”, *Çanakkale 18 Mart Üniversitesi*, yayımlanmamış doktora tezi, Çanakkale.
- VARDAR, Berke (2007), *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yayınları, İstanbul.